

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2026-04-02
Besvaras senast
2026-04-08 kl. 12.00

Till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:681 Norra Kärr

Ansökan om bearbetningskoncession för gruvverksamhet i Norra Kärr, belägen inom biosfärsområdet Östra Vätterbranterna och i direkt anslutning till Vättern, har hänskjutits till regeringen efter oenighet mellan Bergsstaten och berörda länsstyrelser.

Den planerade verksamheten har väckt omfattande oro bland närboende, forskare och regionala aktörer. Vättern är en av norra Europas viktigaste dricksvattentäkter och försörjer hundratusentals människor med vatten. Området präglas dessutom av höga naturvärden, känsliga ekosystem och långsiktigt betydelsefulla jord- och skogsbruksintressen. En gruvetablering i form av ett dagbrott i denna miljö innebär risker kopplade till bland annat lakvatten, spridning av metaller, damning och påverkan på grund- och ytvatten, med potentiellt irreversibla konsekvenser.

Samtidigt aktualiserar ärendet principiella frågor om äganderätt och lokal demokrati. Enligt nuvarande ordning kan prospekterings- och gruvintressen ges företräde framför markägares och lokalsamhällens intressen, även när motståndet är starkt. I detta fall rör det sig om ett projekt drivet av ett utländskt bolag, vilket ytterligare har förstärkt upplevelsen av att lokala intressen och långsiktig hushållning med naturresurser riskerar att åsidosättas till förmån för kortsiktiga exploateringsintressen.

Därtill är de ekonomiska och tekniska förutsättningarna för projektet högst osäkra. De aktuella sällsynta jordartsmetallerna förekommer i mineralet eudialyt, som internationellt betraktas som ett av de mest svårbearbetade REE-mineralen. Trots att försök pågått sedan 1820, och fortfarande pågår, finns i dag ingen kommersiellt lönsam separeringsmetod. Detta väcker frågor om huruvida kravet i 4 kap. 2 § minerallagen – att fyndigheten ska kunna tillgodogöras ekonomiskt – är uppfyllt.

Mot denna bakgrund vill jag fråga energi- och näringsminister Ebba Busch:

Hur avser ministern att säkerställa att regeringen vid prövningen av Norra Kärr fullt ut beaktar skyddet av Vättern som dricksvattentäkt, respekterar markägares och lokalsamhällens rättigheter samt inte beviljar bearbetningskoncession i

strid med minerallagens krav på ekonomisk tillgodogörbarhet i ett fall där kommersiellt etablerad teknik för utvinning ur eudialyt saknas?

.....

Rebecka Le Moine (MP)

Överlämnas enligt uppdrag

Rebecca Heinemann